

**ВПЛИВ ВИМУШЕНОГО ПЕРЕСЕЛЕННЯ ВИКЛИКАНОГО
ВІЙНОЮ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ
НА СПОСІБ ТА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ: ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

Слабкий Г. О.

*доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри громадського здоров'я
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Погоріляк Р. Ю.

*доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри громадського здоров'я та гуманітарних дисциплін
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Шень Г. Ю.

*аспірант
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Негативним наслідком війни проти російської воєнної агресії є вимушене переселення населення із зони активних бойових дій на більш безпечні території проживання [1-3]. За даними інформаційно-обчислювального центру Міністерства соціальної політики станом на 22 жовтня 2024 року в Україні офіційно зареєстровано 4 646 735 внутрішньо переміщених осіб. Серед них 59,9% складають жінки (2 782 325), 40,1% – чоловіки (1 864 410 осіб) та близько 906 тисяч дітей. Серед переселенців найбільше людей віком від 61 до 70 років – понад 729 тисяч. Кількість переселенців віком 31-40 років становить понад 654 тисяч осіб, а віком від 41 до 50 років – понад 585 тисяч [4]. За даними Управління верховного комісара ООН у справах біженців станом на 15 лютого 2024 року 6 479 700 українців, які виїхали після 24 лютого 2022-го, проживали в різних країнах світу в тому числі 6 004 100 осіб у країнах Європи осіли, та 475 600 осіб в інших частинах світу [5].

Враховуючи вище наведене нами було досліджено вплив вимушеного переселення викликаного війною проти російської воєнної агресії на спосіб та якість життя вказаних людей. Дослідження проводилося методом

соціологічного опитування вимушених переселенців до Закарпатської області. Дані про респондентів наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика опитаних вимушених переселенців

Характеристика	абс	%
Всього	127	100,0
Чоловіки	39	30,7
Жінки	88	69,3
У віці до 30 років	21	16,5
31-59 років життя	38	29,9
60 років і старше	68	53,6
Переселені із тимчасово окупованої території	84	66,1
Переселені із зони активних бойових дій	43	33,9
Термін переселення менше року	19	14,9
Термін переселення 1-3 роки	43	33,8
Термін переселення більше 3 років	65	51,3
Під час переселення працевлаштований	29	22,8
Під час переселення живе за рахунок пенсії	65	51,2
Під час переселення живе за рахунок соціальної допомоги	18	14,2
Має інші ресурси для проживання	15	11,8

Наступним кроком дослідження було вивчення впливу вимушеного переселення викликаного війною проти російської воєнної агресії на спосіб життя респондентів. Отримані дані наведено в табл.2.

Таблиця 2

Вплив вимушеного переселення на спосіб життя

Характеристика впливу	абс	%
Залежність від перегляду інформаційних Інтернет каналів	72	56,7
Зниження якості умов проживання	109	85,8
Зниження якості харчування	84	66,1
Самолікування, в тому числі при станах, що несуть загрозу життю	51	40,1
Початок тютюнопаління	47	37,0
Початок зловживання алкоголем	21	16,5
Початок регулярного вживання алкоголю	35	27,6
Зниження рівня поведінки, скерованої на профілактику захворювань	39	30,7
Зниження рівня відповідального ставлення до здоров'я як до особистого пріоритету	31	24,4
Відсутність умов для здорового способу життя	114	89,8

Аналіз наведених в табл. 2 результатів соціологічного дослідження вказує на те, що у 85,8% респондентів відбулося зниження якості умов проживання, у 56,7% – сформувалася залежність від перегляду

інформаційних Інтернет каналів; 66,1% опитаних вказали на Зниження якості харчування, 37,0% за період переселення почали палити, а 27,6% почали регулярно вживати алкогольні напої, а 16,5% – зловживати ними. При цьому значна частка опитаних (30,7%) знизили рівень здоров'я зберігаючої поведінки.

Далі було статистично опрацьовано та проаналізовано результати соціологічного дослідження щодо вплив вимушеного переселення викликаного війною проти російської військової агресії на якість життя респондентів. Отримані дані наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Вплив вимушеного переселення на якість життя

Характеристика впливу	абс	%
Порушення комфортного стилю щоденного життя	119	93,7
Постійний страх за життя та здоров'я рідних людей	57	44,9
Трагічна втрата близьких людей	39	30,7
Вимушений розрив сімей	93	73,2
Втрата зв'язку з рідними	32	25,2
Порушення якості сну	108	85,0
Життя тривалий час без доступу до енергетичних ресурсів забезпечення життєдіяльності	75	59,1
Зниження рівня санітарного благополуччя навколишнього середовища	34	26,8
Низький рівень мобільного зв'язку або його повна відсутність (вимушена ізоляція)	52	40,9
Значне зниження доступу до лікарських засобів	42	33,1
Значне зниження доступу до медичних послуг	39	30,7
Зниження регулярного доступу до об'єктивної інформації	69	54,3
Втрата соціального статусу	58	45,7
Втрата власного житла	62	48,8
Втрата роботи	48	37,8
Зниження рівня економічного забезпечення	97	76,4
У холодний період року певний час вимушене життя при низькій температурі	61	48,0

Аналіз наведених в табл.3 даних вказує на те, що до основних показників негативного впливу вимушеного переселення на якість життя респондентів являються наступні:

- порушення комфортного стилю щоденного життя – 93,7%;
- порушення якості сну – 85,0%;
- зниження рівня економічного забезпечення – 76,4%;
- вимушений розрив сімей – 73,2%;
- життя тривалий час без доступу до енергетичних ресурсів забезпечення життєдіяльності – 59,1%;
- зниження регулярного доступу до об'єктивної інформації – 54,3%.

Таким чином отримані в ході соціологічного дослідження результати вказують на значне погіршення способу та якості життя вимушених переселенців, що є негативним детермінантом формування стану їх здоров'я.

Література:

1. Лібанова Е. М., Позняк О. В., Цимбал О. І. Масштаби та наслідки вимушеної міграції населення України внаслідок збройної агресії російської федерації. Демографія та соціальна економіка. 2022. № 2(48). С. 37–57. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2022.02.037>
2. Наслідки війни з російською федерацією для охорони здоров'я України. Миронюк І.С., Слабкий Г.О., Щербінська О.С., Білак-Лук'янчук В.Й. Репродуктивне здоров'я жінки. 2022 – № 8 – С. 26–31.
3. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб / Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/15904.html>
4. Мінсоцполітики оприлюднило статистику про кількість ВПО в Україні за областями 23 жовтня 2024. URL: <https://acmc.ua/minsoczpolityku-oprylyudnylo-statystyku-pro-kilkist-vpo-v-ukrayini-za-oblastyamy/>
5. Кількість українців та їх міграція за кордон через війну. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3732355-kilkist-ukrainciv-ta-ih-migracia-zakordon-cerez-vijnu.html>